

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
ára 10 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,948 sz

II. Rákóczi Ferencz.

Kétszáz esztendővel ezelőtt, 1703. május 11-én adták tudtára a kuruczoknak Huszt város piacán Rákóczi üzenetét, hogy újból szabad a magyar, a szív ismét hangosabban doboghat, a gondolat fennen szárnyalhat, a nagy szabadsághős, a hazáját csodás imádattal, önzetlen szeretettel körülövező kurucz vezér, II. Rákóczi Ferencz letördelte az idegen bilincseket, a béklyók alól felszabadította véreit, a jármot összetaposta, az igát lehányta és kiküzdötte, szerte harsogta a mindennél szebb, éltetőbb, szentebb szabadságot.

A hálás utókor a nemzet e nagy fiának emlékezetét ünnepelte országSZerte, nagyszabású ünnepségek keretében. Különös fénytel és méltóan a nagy ember emlékéhez ülték meg a fővárosban Rákóczi Ferencz szabadságharczának kétszázadik évfordulóját.

A vezető szerep a főiskolák ifjúságának jutott, a mely fiatalos lelkesedéssel, hazafiúi hévvel és túlaradó szeretettel róttá le kegyeletét e szép napon. Csatlakoztak az ifjúsághoz az országos képviselők, az egyetemek rektorai, tanárai, részt kértek az ünnepségből nemkülönben színművészetünk elsőrendű erői, tetemesen emelvén, hathatósan fokozván a Rákóczi ünnep fényét, pompáját.

És csatlakozott az ünneplőkhöz minden hazafias érzelmű magyar ember s áldozott néma hódolattal a felelhetetlen, nagy szabadsághős emlékének. Ott volt minden fenkölt gondolkozású, nemesen érző magyar és szíve meg-megdobbant, hevesebben lüktetett arra a gondolatra, hogy nemzetünknek olyan fiat adott a magyarok Istene, mint II. Rákóczi Ferencz volt, ki kitörülhetlenül belevéste nevét nemcsak hazánk, de a világtörténelem lapjaira is, ama kevés számú, de halhatatlan emlékü hősök közé kerülvén, kik hazájukért készek voltak bármikor mindenüket feláldozni és kik szívóságukkal, bámulatos lelkesedésükkel, mély érzelmű ragaszkodással és mindent felülmuló hazaszeretettel száz halál árán is kivívták a szabadságot, — hazájuk népének szabadságát.

A magyar történelem legfényesebb, legragyogóbb korszakai közé tartozik Rákóczinak felkelése a bécsi udvar ellen, mely a leigázott magyar nemzetet teljesen megakarta fosztani alkotmányos jogaitól. Hosszu időn át kedvezett neki a hadiszerecsere. Kis csapatokkal, alig 250 vitézzel kezdte meg a nagy harcztot és győzelmet győzelem után aratott. De azután fordult a kocka. A „Pro libertates“ zászlója köré sereglett kuruczok kénytelenek voltak abbahagyni a harcztot, a nyers erő, a tulnyomóan nagyobb számú labancz had megnyerte a dicstelen csatát.

A nagy kurucz vezér önkéntes száműzetésbe ment. Vitézei közül sokan, kik hiven követték a díszseregben, most sem hagyták el. Azontul csak a Marmara partján reménykedtek, könyezve, epekedve kísérvén figyelemmel forrón szeretett édes hazájuk további sorsát. Hiába volt a nagy hős minden epekedése: a honfiai vérről áztatott ősi anyaföldet, nem látta meg többé soha.

Csak egy szavakba nem foglalt végrendelet maradt utána, melyet meg nem ért más, csak magyar lélek; szent ige gyanánt szól ez szívünkhöz, nagy és nemes kötelesség teljesítésére hiva fel bennünket.

Él Rákóczi szelleme és élnek közöttünk eszméi! A nemzetnek féltékenyen kell őriznie ilyen hősök, nagy férfiak emlékezetét, az utókor az ilyen példákön buzdul, bátorodik, tanul igazi hazaszeretetet s ha újra szükségét érezze a haza elszánt, tetterős, edzett férfiakra, akkor „emlékezzünk régiekről“, a régiek vitézi, példaadó tetteire s hasson át bennünket a multak dicső emléke, lelkesítsen elődeink hatalmas, semmitől nem rettegő bátorsága és mutassuk meg, hogy méltóak vagyunk hozzájuk.

Rákóczi példája tündöklő fáklya, mely után egy tetterős, elszánt, hősies nemzet halad. Ez a fáklya dicsfényt áraszt a magyarságra, a melyet elhomályosítani, elhalványítani nem engedünk, hanem megvédünk, ha kell, életünk árán is!

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGYAJA.

Szeles János.

(2. fojlt.)

S valamint hiába hányják a „borsót a falra“, ugy az a leány sem hajlik adományodra s édesgető szavaidra. „Mindén kellelten, ha az szív kodvetlen“.

„Szeretnek senki nem mutathat utat,
Mert igen szép sokszor szeret igen rutat;
Kihez van hajlandósága
Nincs annak alacsonyága,
Örvend mindenében, a ki van kedvében.
A szeretet utján azért vigyázva járj,
Láss által jó mindent és az üdőtől várj.
Hidj, de jól meglásd, hogy kinek,
Titkod ki ne add senkinek,
Mert friss vizre visznek, de szomjan esztrnek.“

Sz a t i r á i közül felemlítendő az „Alagya“-ról írott, melyről később lesz szó, s „Az halálnak minden halandó rendekhez és minden halálra menő rendeknek végső szavai“ című, tulajdonképen párbeszédéből álló költeménye, melyet a halál a papokkal, katonákkal, urakkal, jobbágyokkal, a „házas rend“-el stb. folytat. Ezen kissé hosszadalmas dialógus főleg a hatalom és jog birtokosai ellen irányul, kik a mellett, hogy féltékenyen őrzik kiváltságaikat, egyuttal egymás között is megtartják a prioritást. Azért mondja a papi rend:

„Halni megyünk, nincsen semmi tekintetünk,
Canon erejével nem menekedhetünk,
Az laikusokkal egybe kevertetünk,
Átkot az halálra még sem hirdelhetnk“.

Az uralkodó rend is megemlíti, hogy a halál „jobbágyokkal összevagy hányja királyokat“, míg viszont a „nyomorék rend“-nek az az egy vigasztalása van, hogy „császárral, királylyal együtt lé-

szen részünk“. Az a legnagyobb hiba, hogy feledjük halandó voltunkat, ritkán jut eszünkbe, hogy

„... mikor a világ kezdetett,
Mégmoshatatlan oly törvény tétetett,
A kit senki el nem kerül s kerülhetett:
Hogy minden meghaljon, a ki születetett“.

A halálban van tehát az igazi egyenlőség!

„Papok, uralkodók, urak táborokkal,
Polgárok, nyomoruk, lakodalmasokkal,
Vallások, házasok sok minden másokkal,“

— „a haláltól ki nem választatik, hanem mind egyaránt halomban vágatják“. — Inkább tanító irányu. „Az esztendőnek tizenkét hónapja“, melyben oktatásokat ad mihez tartás végett; hangoztatja a takarékos életmódot, a beosztott gazdálkodást. Mert akkor

„Ha jó köntösöd van, nem félsz a hidegtől,
Kenyered, költséged s borod a szűkségtől,
Szives jó barátid között ellenségtől,
Igy vigan bucsuzhatsz el az esztendődtől“.

Epikai költeményei közül az „Arkimel“ csak töredékben maradt fenn; mint Szeles írja: „több részét ennek elvesztettem, mely káromat soha el nem felejttem“. Tárnya, mely az ó-korból van merítve, röviden a következő:

Egy Adumar nevű vadász néhányad magával egy nagy területet foglalt el, melyet Adumariának nevezett el; itt éltek s uralkodtak utódai

„... oly nagy kegyességgel,
Tartották a népet, oly nagy egyességgel,
Hogy Saturnus alatt lévő békességet
Nem cserélné senki ilyen csendességgel.“

Egyik uralkodó Kalimut, ki országát hódító hadjárataival nagygyá és hatalmassá tette, szenvedélyes vadász volt; egy alkalommal vadászat közben az erdőben eltévedve összeakadt egy vadkannal,

„Kinek is ő mindjárt ellentáll utjának,
S serényen nyilat tesz felvont kezijába“.

A vadat azonban csak megsebesítette, mely dühösen rontott a védtelen királyra; ez hirtelen kardot ránt, de az szerencsétlenségére egy ágbán megakadt. A válságos helyzetből a király most futással próbált kimenekülni.

„Mégfutamik, szégyen volt légyen is ámbár,
Jól is fut s serényen árkokot meg nem mér,
Egyenes utat tart, ide s tova nem tér“.

A sok fa, bokor s árok miatt a vadkan nem érhetette be Kalimutot; mikor azonban egy sikmezőre jutott, azt hitte, hogy utolsó órája ütött. Kimerülve a fáradtságtól, megbénítva a halál félelmétől, már várta a borzasztó pillanatot, midőn egy, a közelben levő ifju megmentette, megölvén a fenevadat. A király gyűrűjével ajándékozta meg élete megmentőjét s meghagyta neki, hogy várokközé e helyt mindaddig, míg ő fölkezesi embereit; akkor majd magával fogja vinni s méltó jutalomban részesíti. Arkimel, az ifju, a ki a vadászban nem ismerte fel a királyt, ott is maradt, míg Kalimut felkereste hiveit, kik aggódva eltűnésén, már mindenfelé kutatták s kiknek most elmondta, hogy mily veszedelemből mentette meg őt egy derék ifju; egyuttal azonnal embereket küldött érte a megjelölt helyre.

Arkimel ezalatt türelmesen várakozott s midőn a vadász eltávozása után rövid időre valóban egy kis csapat vette őt körül, azt hitte, hogy ezek a vadász megbízásából keresték fel; kézségesen követte tehát azokat, bár csodálkozott, hogy ezek „mindjárt szijat nyakába vetének“. Pedig Arkimel csalódott; a lovasok Bágol istenség szolgái voltak, kik az isten nemsokára bekövetkező ünnepén fel akarták áldozni s most sietve vitték egy várba, hol minden jóval ellátták ugyan, de fogságban

A székely fürdők érdekében.

A székely kérdés sikeres megoldásához, a székely és magyarországi nép közötti érintkezés állandósítása vezethet. Ott a hiba, hogy a két országrész lakossága évszázadokon át idegen maradt egymással szemben.

A közlekedési viszonyok újabb átalakulása sem javított a helyzeten. A ki ma Erdélyt keresztül utazza, nem magyarnak látja ezt az országrészt, mert a főközlekedési ut végig Erdélyen idegen ajku népektől lakott és valljuk meg, egyhangú vidékeken fut keresztül. Idegen országbeli utas föl is jegyzi ezt a mi rovásunkra.

A székely társaságok most utat akarnak törni az erdélyi részek magyar vidékein, megakarják nyitni a szépségekben, természeti kincsekben pazarul gazdag tájainkat, hogy lássák és élvezzék és vonzódjának ide. Valószínűleg ezzel siettetni fogják a székelyföldi vasúthálózat kiépítését is.

Fürdőink régóta várják a forgalom fellendülését, mert ma nem részesülnek méltó felkarolásban. Pár évtizeddel ezelőtt Románia ur társasága népesítette be nyarankint a határszéli székely fürdőket. Románia azonban újabb magá teremtett gyógy- és üdülő helyeket, olyanokat, melyek a külső fény és kényelem tekintetében messze túlszárnyalják a mieinket.

Az idegen gazdag vendégeink e miatt csaknem teljesen kimaradtak. E veszteség mindeddig nem pótoltatott, a székely fürdőket a Királyhágón túlról nem látogatják; nem, különösen az előkelő társadalom. Romániában az ur osztály hazafias kötelességévé tették a hazai fürdők látogatását, ott az uralkodó család tagjai, hercegek, előkelő bojár családok, miniszterek, tábornokok stb. építkeznek és nyaralnak román fürdőkben. A mi részünkön levő gyógyhatású jobb, természeti szépségekben gazdagabb fürdőinkben a közélet előkelőségei nem láthatók. Nemhogy uralkodó házbéli vendégek, de magyar miniszter sem méltatta bár megtekintésre a székely fürdőket.

Dúsgazdag magyar mágnásaink, főpapjaink egyike sem nyaral soha székely fürdőn. Nem látni soha itt magasabb rangú katonatisztet. Országos nevű politikusaink, tudósaink, költőink, művészeink, művésznőink közül sem néz erre soha senki. A kik fényt adnának a fürdőző társaságnak s vonzanák személyes jelenlétükkel a vendégeket s emelnék a fürdő hírnevét, azok nincsenek itt.

tartották. Mikor tehát Kalimut emberei a megjelölt helyre érkeztek, ott senkit sem találtak.

„Visszamennek tehát ismét egyenesen, Kiket, hogy Kalimut lát jönni üressen, Szomorodik rajta s bánja is szivessen S feddi őket jártak, hogy késedelmesen.

Nagyon bántotta a királyt, hogy ígéretét nem tudta beváltani s azért másnap

..... a postákat utra indíttatja, Az egész országot gyorsan bejárátja, Pecsétes levelét kapukra aggatja, Ki elé keríti, sok jókkal biztatja.

De eredmény nélkül. Arkimelt nem tudják megtalálni. Nemsokára ezután Bresilla, a király leánya, ki különben Bágol főpapnője volt, alkalomadtán bement a templomba

Látni, készítettnek minemű munkával, Az eszközök, hogy ne legyenek hibával,

mert közelgett a nagy áldozatnak napja.

Dolgait végezvén, visszatérésében Arkimel fogháza alatt elmentében, Hárfalást hall, a kin megindul szívében.

A királyleány megkérdezte kíséretétől, hogy ki hárfázik, kik erre azt felelték, hogy egy ifju, kit csak a minap hoztak ide. Bresilla látni óhajtván, maga elé bocsátatá, de

..... hogy előbbzer tekente szemében, Egy látatlan nyiltól sebhédék szívében, Mely miatt majd hogy nem változék színében.

Érzelmét azonban titkolja s még meghitt „öreg asszonyá“-nak, Arsenának sem árulja el, de a ki sejtí a valót s csakhamar meg is győződött arról. Azért rávette Bresillát, hogy mindenekelőtt halasztassa el az áldozat napját bizonyos ürügyek alatt s addig majd csak kiszemelnek valami módot Arkimel kiszabadítására. Ugy is történt; az áldozás elmaradt s most Bresilla és Arsenáhozáfognak a kiszabadítás munkájához.

Eddig tart a töredék; kár, hogy a vége elveszett, bár sejtethetjük, hogy a történet jól fog végződni. Meséje különben is számtalan változatban ismeretes. Kétségkívül „Arkimel“ Szelesnek legjobb alkotása, szerkezetileg is egységes, bár sok lírai részlet fordul elő benne, — akár csak Gyöngyösinnél. (Folyt. köv.)

Dr Lukinich Imre.

Ezen az állapoton változtatni kell mindenáron, a Székelyföldnek értékességét a köztudatba átvinni, iránta a hazafiai kötelességérzetet felébreszteni, elsőrendű feladata kell legyen a székely társadalmi szervezetnek.

Bizonyosak vagyunk benne, hogy e mozgalommal kapcsolatosan más kérdések megoldására is nyílik alkalom. A mint sikerül az ország érdeklődését felkelteni s tovább megismertetni és megszerettetni Székelyföldünket, bizonyosan több gyakorlati és fogható eredményt fogunk tervszerű és következetes munkássággal elérni.

László Gyula.

A közigazgatási tanfolyamok. A jegyzők képzéséről szóló törvénynek az az engedménye, hogy akiket a törvény életbeléptetésekor a közigazgatási pályán talált, azokat hat gimnáziumi osztályról szóló bizonyítvánnyal is fel lehet venni a közigazgatási tanfolyamra, ez évben lejárt. Ezentul már csak érettségi bizonyítvánnyal s egy évi gyakorlattal lehet beiratkozni a közigazgatási tanfolyamokra, amelyeket az ország tíz nagyobb városában tartanak. A belügyminiszter úgy intézkedett, hogy azok, kik az egy évi praxist ki tudják mutatni, a tanév végén jelentkezni tartoznak, ha a következő tanévben valamelyik tanfolyam hallgatójává felvétetni akarják magukat. A belügyminisztériumban eddig 82 ifju jelentkezett a tíz tanfolyamra s minthogy a jelentkezési idő lejárt, több hallgatója nem lesz jövő évben a közigazgatási tanfolyamoknak. Egyedül a budapesti tanfolyamnak ez idén száznál több a hallgatója s a jövő évben a tíz tanfolyamnak nem lesz ennyi jegyzőjelöltje. Ezért tehát jövő évben a tanfolyamok számát le fogják szállítani s a jelentkezett hallgatókat négy-öt városban tartott közigazgatási tanfolyamon fogják felvenni.

Néhány szó a tápanyag visszapótlásáról.

Válságos idöket élünk, amelyek erős próbára teszik a gazda életrealizációját, úgy, hogy igazi létérti küzdelem minden lépése. Természetlagian korántsem állanak azon fokon, hogy a nyugati államokkal való versenyt felvehessük s sok, igen sok teendő vára mezőgazdákra, hogy ezen cél csak némiképp is megvalósítható legyen. E tekintetben legelső teendő, hogy a tápanyagpótlásról a lehető legokosabb módon gondoskodjunk, mert ha nem adjuk vissza a földnek azt, ami a földé, ha a kivont és a terményekben elszállított növényi tápanyagok visszapótlására kellő gondot nem fordítunk, akkor nincs okunk megütközni természetlagian alacsony és elégtelen voltán. Földjeink ösereje és kitünő termőképessége már csak a múlté, a forszírozott gabonatermesztés, az elégtelen trágyázás és a minden okszerűséget nélkülözö vetésszorgók — tönkretették azt.

A rendszeres 4-5 évenkénti trágyázási turnusok betartása eminens fontossággal bír, legalább is jó közepes trágyázás betartásával. Rendszeres vetésszorgók beállítása szintén nagyfontosságú, ahol tekintetbe vétezzék bár az egyes föbb kultúrnövényeknek a talaj iránti maguktartása s úgy csoportosítsanak, amint azok igényes, vagy igénytelen volta megköveteli. Az egyes trágyázási segédeszközök: mint zöldtrágyázás, műtrágyafélék rendszeres alkalmazása szintén idöszzerű már, mert a kultúra folytonos fejlődésével a közlekedési eszközök tökéletesbülésével nyitva áll előttünk nemcsak egész Európa piacza, de terményeink több világrészben megfordulnak s így ha a fenti módon, mint műtrágyafélék alkalmazása által a tápanyagok visszapótlásáról nem gondoskodunk, a helyzet napról-napra tarthatatlanabbá válik.

Tekintetbe kell vennünk végül azt is, hogy hazánk bizony csak nyerstermelő állam s azon óriási mennyiségű nyersterményben levő növényi tápanyag, ami kivételre szorul, korántsem pótolható azzal a sokkal kevesebb, drágább és már a feldolgozás által is kisebb növényi tápanyagot tartalmazó tömeggel, ami mint behozatal szerepel. Adjuk meg tehát a földnek, ami a földé, hogy dusan visszafizesse azt terményeinkben!...

Tan- és nevelésügy.

A téli felolvasó estéli összejövetelt a hét melyik napján tartjuk?

Örömmel és jóleső érzéssel olvastam a „Székely-Udvarhely“-ből, hogy csaknem minden községben olvasó-egyletté alakulnak úgy a felolvasó, mint az ifjak és e végett a hét valamelyik napjának estéjén összejövetelt tartanak.

Igazán dicséretreméltó a községeknek ezen egymással való versenye, melyet közbe-közbe egy-egy élvezetes, gyönyörűdítő és vidámított műsoros táncmulatsággal tesznek úgy anyagiilag, mint erkölcsileg emlékeztetéssé.

Azonban minden jó igyekezet mellett is igen sok helyen nincs meg a kellő látogatása, sem a kellő erkölcsi és anyagi haszna az ilyen összejöveteleknek. Magam is már 13-ik éve, hogy mint egyik zászlóvivője buzgólkodom és munkálkodom, hogy a zászlót az ellenség várfalára kitűzhessük és a várat bevehessük, de mind ez évig nem sikerült. De ami eddig nem volt lehetséges, azt a 13-ik év meghozta holott a közmondás a 13-as számot szerencsétlennek tartja. Én meg éppen szerencsésnek mondhatom a jelen esetben.

És miátha hallanám a kíváncsiak kérdezősködését! Vajjon mi okozhatta azt a ritka nagy szerencsét?

Semmi egyéb, mint az időnek helyes megválasztása, melyben az összejövetelt tartjuk.

S melyik lehet az a legalkalmasabb idő a hét napjaiból?

A szombaton este, mert ekkor nincsen fonó vagy kórus s az asszonyok és leányok is részt vehetnek az összejöveteleinkben. S ha már a nők ott vannak, bizony a férfiak és legények sem maradnak el. (Zárójel közt legyen mondva, így gyakorolják ezt az urak is a kötőkékben, stb.) Épen ezért annyira népes mindig a felolvasó összejöveteleink, hogy ember-ember hátán van, pedig az iskolatermünk meglehetősen nagy. A népesség 100 és 200 között váltakozik. A gyülekezést szemében csak úgy ragyog az örömköny csillogása, hogy a papjait, tanítóit és jegyzőit, egyházi és községi előjáróit maga előtt szép békességű egységtérben látja a közjó munkálására és elbőre vitelében.

Igazán betelt — hála legyen az Istennek! — az apostol e mondása: „Valának egyenlő akarattal.“ Szép és magaslatos cselekedete ez az utódoknak, hogy követik az őseik példáját.

Az elődök — unitáriusok és reformátusok — egyenlő akarattal másodizben építettek közösen egy templomot az egy igaz Isten dicsőségére és mind a mai napig buzgón látogatják; épen így közös erővel az utódok felépítették a muzsák templomát (egy díszes iskolát), hová békességű együttérzéssel hetenkint kétszer, u. m.: kedden és szombaton este összegyülekeznek lelkük és szívük mívelése végett. Ezenkívül minden vasárnap délután 1—2-ig könyvkiosztás van az egyesített ifjusági és „Emke“-könyvtárból.

Az érdeklődők kedvéért ide írom azt is, hogy mit és milyen sorrendben vettünk.

Vegyük rendre! Kedden vannak: férfiak, legények és gyermekek, még iskolások is. Mert ám tudni kell azt, „hogy a szalonna is megmaradjon, s mégis a káposzta zsiros legyen“, — az nem lehetséges. Ha az aya fenni megy, az apának kell ügyelni a gyermekekre. Az apa pedig vagy otthon ül a gyermekekkel, vagy pedig a felolvasó estére jön, s akkor hozza azokat is magával. Nős! nálunk az apák így tesznek és jól teszik, mert a gyermekek legalább jól hallanak, s ők is kényeszerítve vannak, hogy a gyermekek előtt csakis épületes dolgokról beszéljenek.

A tárgysorozat menete ez:

1. Éneklés: Zsoltár.
2. Felolvasás: A történelemből.
3. Éneklés. Unitárius ének, a dicséreték közül.
4. Felolvasás: A gazdaság köréből.
5. Éneklés: Református ének a dicséreték közül.
6. Felolvasás: Vallásos és erkölcsös elbeszélések.
7. Szavaltás: Mindkét nemű ifjuság által.
8. Éneklés: Hazafias dalok.

Épen ilyen a szombat esti tárgysorozat is, csupán csak annyi különbség van, hogy az 1. pont után ima következik, melyet felváltva tartanak időrendben az unitárius és református lelkészeink igazi áhitattal és Istenhez ragadó ihlet-séggel.

S hogy nem eredménytelenek a mi összejöveteleink sem erkölcsileg, sem anyagilag, mutatja az, hogy folyó évben is sikerült táncmulatságot rendeztünk az „Eneke” népkönyvtár javára, mely 48 korona tiszta jövedelmet hozott s e mellett a mulatság lefolyása is példányszerűnek mondható; a mit főleg az erkölcsök nemesbülésének lehet tulajdonítani.

Végül pedig fogadják legforróbb köszönetünket mindazok, akik úgy anyagilag, mint díszes megjelenésükkel a mi mulatságunkat széppé és feledhetetlenné tették. Az Ur Isten áldja meg mindnyájukat! Az „Eneke” népkönyvtár nevében köszönetét mondja

Kozma Miklós,
tanító, „Eneke” könyvtáros.

Egyházi élet

Építünk Székelyudvarhelyen templomot. A közművelődés oltárán Isten dicsőségére áldoz, ki a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom költségeihez járul. Az egyházközség előjárósága a következő kegyes adományokat vette és hálás köszönettel nyugtázza. A bölöni takarékpénztár 371 sz. gyűjtőívén: Bölöni unitár. egyházközség 30 K, bölöni takarékpénztár 6 K, Lófi Áron, Tana János, Barabás Sándor 2-2 K, id. Tana János, Sikó György, Nagy Tamásné, Kisgyörgy Tamás, Grünfeld Mihály, id. Albert Lőrincz, ifj. Albert Lőrincz 1-1 K, Gyenge Áron 40 f, együtt 50 K 40 f. Barabás Dénes gyógyszerész 189 sz. gyűjtőívén: Barabás Dénes 3 K, olvashatatlán 1 K, Szündl Tivadarné 60 f, Vajda Péter, Vigyázó Elemér, Bun Lajos, Wertheim Zsiga, Szabó Károly, Kíller Gyula 40-40 f, Hagymásy F., dr Both Dénes 30-30 f, Vitkovics János, Hesz József 20-20 f, együtt 8 K. Ürmösi Kálmán 45. számú gyűjtőívén: A szentgericezi unitár. egyházközség 20 K. Fekete Lajos 137 sz. gyűjtőívén: Fekete Lajos 2 K, Fekete Zoltán 1 K, együtt 3 K. Varga Ödön 203 sz. gyűjtőívén: Weinberger József, Varga Ödön 1-1 K, Kocsis Jenő 50 f, Bugdoffi Gerő, Sziber Endre 40-40 f, Lugossy György 20 f, együtt 3 K 50 f. Demeter Lőrincz unitár. lelkész 62 sz. gyűjtőívén: Demeter Lőrincz 2 K, Egyed Róza, Incze Dániel, György István és neje 1-1 K, Demeter Ágnes, Pálffy Berta 50-50 f, Sándor Mihály, Sánta Mózes, Palatka Zsigmond felső, Sánta Mózes alsó, özv. Palatka Jánosné 20-20 f, Pipei Donát, György Sándor, Konec Mózes 10-10 f, begyűlt törökbuza árából 6 K 40 f, 52 fillér költség levonása után együtt 13 K 18 f. Az I-V. közlemény összege 1189 K 16 f. E közlemény összege 98 K 8 f. Összesen 1287 korona 24 fillér.

Különbélek.

— **Időjelzés** a meteorologiai intézet május 16-iki távirati jelentése szerint: Enyhe, semmi, vagy kevés csapadék.

— **Pénzügyi kinevezések** A m. kir. pénzügyminiszterium N a g y Károly m. kir. állami végrehajtót a helybeli kir. pénzügyigazgatóságtól kir. adótitkárrá nevezte ki a gyergyószentmiklósi adóhivatalhoz és B o c z Endre volt vármegyei számgyakornokot az itteni pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez pénzügyi szám-tisztá; D o b a y Zoltán alszámvevőt pedig áthelyezte a csikszeredai számvevőségi kirendeltséghez.

— **Esküvő.** Dr alsócsernátoni Vayda Zoltán nyug. m. kir. honvéd-ezredorvos, alsócsernátoni földbirtokos tegnap (szombaton) esküdött örök hűséget patakfalvi Ferenczy Piroskának Patakfalván.

— **Vármegyei közgyűlés.** Vármegyénk törvényhatósági bizottságát a vármegye főispánjának folyó évi 333 sz. rendelkezése alapján folyó évi május hó 23-án d. e. 9 órára, a vármegyei ház disztermében kezdetét veendő rendkívüli közgyűlésre hívta össze dr Damokos Andor alispán. Tárgysorozatban kormányrendeletek, hivatalos előterjesztések, községi ügyek és átiratok vannak; végül pedig a kolozsvári Diák-asztal felügyelőbizottságának alapítványi hely létesítése iránti kérvénye és dr Nagy Samu s társainak az iránti indítványa, hogy „a képviselőházi ellenzék obstrukciója helytelenítették és Széll Kálmán miniszterelnök, valamint a kormány iránta törvényhatóság bizalma kifejeztessék”.

— **A polgári önképző** és segélyező-egyesület ma (vasárnap) d. u. 2 órakor kezdődőleg tartja meg évi rendes közgyűlését, melyre ismételten fölhívjuk a tagok és az egyesület humanus ügye iránt érdeklődő nagyközönség figyelmét.

— **Az E. M. K. E.** — mint már említettük — folyó évi június 2-án d. e. 11 órakor tartja XIX. évi rendes közgyűlését a vármegyei ház disztermében Nagyenyeden. Az udvarhelymegyei és városi fiókkör elnöksége fölkéri a tagokat, hogy — az idő rövidsége miatt — a közgyűlésre való jelentkezésüket közvetlenül Nagyenyedre dr Varró László polgármesterhez intézni sziveskedjenek. A jelentkezés alkalmával közlendő: a) Kíván-e a jelentkező elszállásolást és mely időre? magánháznál-e vagy szállodában? b) Mely vonattal várható megérkezése? És kíván-e kedvezményes vasuti jegyet? c) Részt vesz-e a közgyűlésen? (Ebédjegy ára 5 korona, mely összeg május hó 25-ig a jelentkezéssel együtt előre beküldendő) d) Részt kíván-e venni valamely kirándulásban? (A kirándulás programját — Marosújvárra, a Pilsre és Toroczkóra — és költségeit a jelentkező társaságok szerint a rendező bizottság a közgyűlés napján fogja megállapítani.

— **Meghívó.** A székelyudvarhelyi Székely Dalegyelet tisztviselőit, pártoló és működő tagjait, valamint az érdeklődőket f. év május hó 24-én (vasárnap) délután 2 órakor a községi iskola emeleti termében tartandó XVII. évi rendes közgyűlésre tisztelettel meghívja az elnökség. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Számvizsgáló biz. jelentése. 4. Tisztújítás. 5. Indítványok.

— **Osztályvizsga.** A helybeli főreáliskola 20 tanulója közül 17-en tették le az osztályvizsgálatot, 3-at pedig javító vizsgálatra utasítottak.

— **Kentelepek Beszterce-Naszód vármegyében.** A „Kelemen” havas vidéken — írja a Magyar Pénzügy — Rágla és Románbudak községek határában Pataky Viktor és Mezey Lajos kutatójogának területén igen gazdag kentelepeket találtak, melyek kiaknázására Londonban részvénytársaság alakult „Hungarian Sulphur Syndicate” czéggel. A telepek 1500-1700 méternyire a tenger színe fölött, a Pietrosul-Kelemen havas átlag 2000 m. magas főgerinczének lejtőjén fekszenek. A kentszilító kohó vizierőre alkalmazva, a Dona és Tibu paratok egyesülésénél tervezik. A nyerstermék igen gazdag, mintegy 30 százaléknyi kén tartalmu és így a produkció meglehetősen olcsó volna.

— **A helybeli m. kir. állami főreáliskolában** f. hó 18-án, hétfőn kezdődnek meg az írásbeli érettségi vizsgálatok. A szóbeli vizsgálatok már június 2-3-án lesznek Kuncz Elek főigazgató jelenlétében.

— **Adományok a múzeumnak.** Az udvarhelyvármegyei múzeum-egyesület nevében köszönetet mondok az alapítandó megyei múzeum könyvtárának s pénz- és éremgyűjteményének gyarapítására újabb befolyt következő adományokért. 1. A Székelyföld közigazgatási és közművelődési állapota. Irta Kozma Ferencz. Ajándékozta Sándor Mózes, kir. tanácsos, nyugtanfelügyelő. 2. Bécs városának egyforintos bankcédulája. Ajándékozta Végh Mózes tanítójelölt Székelykeresztúron. 3. 27 darab régi pénz és érem. Ajándékozta Pék János főreáliskolai tanuló. 4. 7 darab régi pénz és érem. Ajándékozta Phaffenhuber Oszkár főreáliskolai tanuló. 5. 4 darab régi pénz. Ajándékozta Solymossy Lajos főreáliskolai tanuló. 6. 2 darab régi pénz. Ajándékozta Dózsa Imre főreáliskolai tanuló. Csehly Adolf, muzeumi igazgató.

— **Kenderáztatok létesítése.** Nagyselymosi Konec Ármán helybeli gyógyszerész, ki- és nagygalambfalvi, magyarosi és décsfalvi birtokos figyelemre méltó és megszívlelésre érdemes közérdekű ügyet tárgyzó kérvényt adott be vármegyénk alispánjához. Tárgyilagos kérvényében elmondja szomorú és tényleg mai napig is létező azon visszás helyzetet, hogy részben a községi kenderáztató helyek hiánya miatt — ma holnap a kendernek még a magva is kiv s vármegyénk egyes vidékein. A törvény rendelkezését, — úgy mond — hogy folyó vízben kender áztatni, szigorú büntetés nélkül nem lehet, vármegyénk egész területén meglehetősen rigorozitással végrehajtották. Azonban az ennek enyhítéséül szolgáló s a kendertermelés lehetőségét célzó áztatók fölállításáról ugyanakkor nem gondoskodtak — hasonló szigorúsággal. A helyzet sürgős szanálását kéri, „hogy a harsa Bögözön felül is megélhessen és végképen ki ne pusztuljon a Küküllő folyóból”.

— **A pápai tanítóképezde székelyföldi kirándulása.** Mult számunkban is irtuk, hogy az első székelyföldi kirándulást a pápai tanítóképző 3 tanára, 36 növendéke, 1 székely társasági tag, összesen 40-en fogják megtenni. Az utazás sorrendje a következő: Marosvásárhelyre érkeznek május 21-én reggel 4 óra 17 perczkor. Indulnak 22-én reggel 5 órakor, a sóváradai vasuti állomásra érkeznek d. e. 9 óra 30 perczkor. Innen gyalog mennek Szovátrára. Két podgyász szekér lesz az állomásnál. Szovátrára érkeznek 22-én d. e. 10 órakor, ott tartózkodnak d. u. 4 óráig. 12 órakor ebéd, kirándulások, fürdés. Indulnak parajdi szekerekkel d. u. 4 órakor. Parajdra érkeznek 22-én d. u. 5 órakor. Vacsora, meghálás, a sóhánya megtekintése (a parajdi Székely Társaság d. u. 4 órára 10 szekeret küld Szovátrára). Indulnak Parajdról 23-án reggel 6 órakor 10 székelyudvarhelyi kocsival, mit a székelyudvarhelyi Székely Társaság küld oda elejökbe. Korond fürdőre érkeznek 23-án reggel 7 órakor. Reggelizés és fürdő megtekintése után tovább utaznak. Utközben megnézik Szejke-fürdőt. Székelyudvarhelyre érkeznek 23-án délre. Ebéd, nevezetességek megtekintése, vacsora, meghálás. Indulnak másnap 24-én reggel 5 órakor 10 székelyudvarhelyi kocsival. Homoród fürdőre érkeznek 24-én reggel 7 órakor, reggelizés és a fürdő megtekintése után tovább utaznak (Ha a fürdőn nem lenne még vendéglős, akkor a reggelizés Oláhfaluban lesz). Csikszeredába érkeznek 24-én d. u. 1 órakor. Tartózkodás másnap reggelig. Ebéd, Csiksomlyó és a fürdők megtekintése, vacsora, meghálás. Indulnak másnap 25-én reggelizés után 8 óra 56 perczkor. Tusnád fürdőre érkeznek d. e. 10 óra 29 perczkor. Ha szép idő, megfürödnek. Ebéd után kirándulnak a Szent-Anna-tóhoz Estére visszatérnek Tusnádra. Vacsora, meghálás. Indulnak másnap 26-án reggel 4 óra 52 perczkor vasuton. Málnás fürdőre érkeznek reggel 5 óra 36 perczkor. Reggelizés után megtekintik a fürdő telepet és a szénsavgyárat. Indulnak aznap d. e. 11 óra 12 perczkor vasuton. Sepsiszentgyörgyre érkeznek 26-án déli 12 óra 5 perczkor. Ebéd után megtekintik a város nevezetességeit. Vacsora, meghálás. Másnap 27-én reggelizés után 10 sepsiszentgyörgyi kocsival kirándulnak Előpatak fürdőre. Délre visszaérkeznek Sepsiszentgyörgyre. Indulnak ebéd után 12 óra 30 perczkor. Brassóba érkeznek 27-én d. u. 1 óra 51 perczkor. A közúti vasuton a városba mennek és elszállásoltatnak. Ebéd után megnézik a város nevezetességeit. Vacsora, meghálás. Másnap 28-án reggel felmennek a Czenk-hegyre. Délre Hosszufaluba rándulnak a közúti vasuton és ott ebédelnek. Megnézik a polgári iskolát, csángó és román templomokat, egy pár csángó házat. Délután visszajövet megnézik Noát. Hazautaznak Brassóból aznap (28-án) este 7 óra 48 perczkor induló személyvonattal. A kirándulók ingyen szállást kapnak. Fürdőkben egyszeri fürdésre ingyen jegyet kapnak. Fizetnek a reggeliért 30 fillért, ebédért 1 koronát, vacsoráért 60 fillért. Kívánatos lenne, hogy ezen árak ahol lehet mérsékeltesse. A szekereket Szovátrától—Parajdig a Székely Társaság fogadja. A kocsikról Parajdtól—Székelyudvarhelyig és onnan Csikszeredáig a székelyudvarhelyi Székely Társaság gondoskodik. Az Előpatakra való kirándulást a sepsiszentgyörgyi, a Hosszufaluba való kirándulást a brassói Székely Társaság rendezi. A kirándulókat kalauzolják Marosvásárhelytől—Szovátráig a marosvásárhelyi, Szovátrától—Parajdig a parajdi, Parajdtól—Székelyudvarhelyig a székelyudvarhelyi, Székelyudvarhelytől—Csikszeredáig szintén a székelyudvarhelyi, Csikszeredától—Tusnád fürdőig a csikszeredai Székely Társaságok; Tusnádtól—Szentanna tóhoz és vissza a tusnádi fürdő-igazgatóság; Tusnádtól—Sepsiszentgyörgyre és Előpatakra a sepsiszentgyörgyi, Sepsiszentgyörgytől—Brassóig szintén a sepsiszentgyörgyi, Brassótól—Hosszufalugig és vissza a brassói Székely Társaságok.

— **Elismerés közkórházunknak.** Vármegyénk közkórháza fokról-fokra halad s a mai igényeknek és hozzá fűzött várakozásunknak mind jobban megfelel. Ezt bizonyítják a meggyógyult hálás emberek, kiknek száma folyton növekedik. Most közelebből is igen súlyos, azt mondhatni életveszélyes betegségből gyógyult föl B e n e d e k Farkas, bibarcfalvi jómodu székely gazda, a ki e helyen és általunk óhajt elismerő, hálás köszönetet mondani a vármegyei közkórház érdemes orvosainak: Dr Imreh Domokos és dr Egyed Balázs uraknak, a kik ezen derék székely gazdát visszaadták az életnek s úgy őt, mint családját boldoggá tették. A pontos, lelkiismeretes és kötelességtudó, humanus orvosok lelkét örömléket népünk halálában s osztatlan tiszteletében.

— **A szejké fürdő** ma (vasárnap) megnyílik. Este sikerültnek ígérkező majális lesz. A fürdőt maga a tulajdonos báró Orbán-család fogja kezelni s ez igen nagy garancia, hogy a közönség igényei minden tekintetben kielégítést nyernek.

— **Szakiskolánk egy derek növendéke** cs. és kir. baka-minőségben időzik városunkban. Kiss Domokos a neve és 1879. szeptember 25-én, székely földművesektől Bögöz községben született. Szerény viszonyok között, sok megpróbáltatás volt osztályrésze s elemi iskolai oktatását is — szülői gyakorta lakásváltoztatása miatt — több községben nyerte. A székelyudvarhelyi m. kir. állami kő- és agyagipari szakiskola első növendékei közül való, akik 1897-ben végeztek s léptek ki az élet mezéjére. Kiss Domokost az élet sorsa Kolozsvárra vezette, hol feleztendeig egy kályhagyárban, mint gypsz-forma készítő dolgozott. Itt kedvet kapott a még előtte alig ismert szobrászati pályához. 1898-ban főtutazott Budapestre, hol február 15-től egész 1899. október haváig küzködött, míg sok vesződség után — nagybátyja segítségével és miniszteri engedély alapján — felvették az országos iparművészeti iskola első osztályába. Félév után tanárai biztatására letette a vizsgát, mely több jelentkező közül azon alkalommal, csak egyedül neki sikerült. Ez újabb ambícióval töltötte el a szorgalmas székely fiút s a tanév sikeres befejezése után, látó-körének bővítése céljából Münchenbe töltötte a szünidőt. Lelkesedése folyton növekedett s a harmadik tanfolyam évében az országos iparművészeti iskolának 1901. szeptember havában rendezett kiállításán egy szabad idejében készített mellszoborral diszoklevelet nyert s majdnem ugyanakkor mozgalom indulván Kispesten Kossuth Lajos nagyháznakfiának szoborműben való megörökítésére, több tervezetet készített és azokat a szoborbizottság nagy meglepéssel fogadta és kilátásba helyezte, hogy mihelyt a szükséges pénzösszeg egybegyűl, a szobor elkészítésével őt bízzák meg. Erre — ugyyszólván — jogszimmet nyújt a fiatal és tehetséges művésznek az a spontán megnyilatkozott lelkesedés is, mely a múlt év június havában a király koronázási évfordulójakor Kispesten megnyilatkozott. Kiss ugyanis ő Felsőnének igen sikerült mellszobrát ajándékozta a kispesti (felső) áll. iskolának, melyről a „Kispest-Szt-Lőrinczi Friss Ujság“ cz. napilap akkor a következőkben emlékezett meg: „És most hála, országos hála illeti Kiss Domokos fiatal szobrász művész urat, ki királyi iránti határtalan szeretetét, székely vérének nem csak ajkkal, de fiatal és erősödő szívének meleg hűségének azáltal is kifejezést adott, hogy áldozatok árán is a legalkotmányosabb királyunk mellszobrát művészi ambícióval, a nap emelését tekintve szem előtt — művészi eszen elkészítette és azt ezen iskolának ajándékozta.“ A múlt évben tanulmányai felbeszakításával bevonult a 82-ik ezredhez hazája iránti kötelességeit leróni. Grünzweig ezredes humánus és dicsőretre érdemes intézkedése folytán Kiss itt sem szünet meg munkálkodni, alkalmat nyert művészi hajlamainak kielégítésére. Beszterczéről áthelyezték városunkba, hol jelenleg az 1813. év október havában hősi halált halt székely fiuknak az itteni kaszárnyában közelebről elkészülő emléktábláján dolgozik, melyről annak idején bővebben fogunk megemlékezni.

— **A kanyaró városunkban** — a legerélyesebb intézkedések ellenére — folyton terjed. Erre enged következtetni azon körülmény is, hogy tegnap az eddigi 6 esetből fölgógyult 3 helyett, 5 újabb betegedést jelentettek.

— **Kiválóan szép**, valódi chinai diszlegyezők gyönyörű kivitelekben, nagy választékban, olcsó árak mellett kaphatók e lap kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papirkereskedése) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz.

— **Halálozás.** Szakáts János helybeli borkereskedő életének 45-ik évében hosszas szenvedés után e hó 15-én jobblétre sanderült városunkban. Hült tetemét tegnap délután elszállították és holnap d. u. 2 órakor az ev. ref. vallás szertartása szerint helyezik örök nyugalomra Kézdivásárhelyt.

— **Az elemi iskolák** évről-évre vizsgálatai vármegyénk területén már megkezdődtek. A községek e hó 25-től és az államiak jövő hó 15-től kezdik meg vizsgálataikat.

— **Szelid-járási vicinálisunk** a minap majd hogy bajba nem került; pedig torkaszakadtából füttyögetett. Egy ember utjában állott és sehogy sem akart a fütty-szóra hallgatni, hanem a legnagyobb lelkinyugalommal gyönyörködött a pályá-

udvar mellett folydogáló Nagy-Küküllő fodros hullámaiban. A dolog gyanússá vált s a csendesen susterő vonat hirtelen megállott. Kitűnt csakhamar, hogy az illető ember: id Mihály János 85 éves helybeli lakos és hogy az öreg bácsi süketsége sokkal nagyobb, mint a mi vicinális vonatunk füttyülése...

— **Meteor Record** világhírű beszélőgépek, eredeti hengerek, Grammophonok, lemezek, ön működő (Automata) phonographok, phonograph alkatrészek eredeti **raktári árban** kaphatók a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatala (Betegh Pál könyv-, papír-, író- és rajzkereskedése) utján Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz.

— **Építkezések.** Városunk, ha az adott viszonyok mellett kissé lassan is, de folyton épül és szépül. Közelebről özv. Gál Jánosné és Szabados János a Kossuth utcába, Ferencz Rebeka pedig az V. kerületbe nyert hatósági engedélyt építkezésre.

— **Vizsgai iráslapok** igen finom papíron, csinos kiállításban, olcsó árak (100 a 90 fillér) mellett kaphatók a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papír-, író- és rajzkereskedésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz. a.

Iparügyek

A marosvásárhelyi ipariskola kibővítése. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudatja, hogy a marosvásárhelyi m. kir. állami ipari szakiskola kibővítési munkálatai 41876 korona 34 fillér költséggel, részletezve: földmunka 493 K 18 f, kőműves és elhelyező munka 19704 K 84 f, cserepező munka 822 K 32 f, ácsmunka 2953 K 17 f, bádigos munka 1512 K 59 f, külfönte munkák 5067 K 78 f, asztalos-, lakatos-, mázó- és üveges munka 5340 K 59 f, szoba festő munka 455 K, villamos berendezés 885 K 51 f, vasmunka 3641 K 36 f, összesen 41876 K 34 f összeg erejéig engedélyeztetvén, a fentemlített munkálatok kivételének biztosítása céljából az 1903. évi május hó 20 ik napjának délelőtti 10 óráján a marosvásárhelyi m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében zárt ajánlati versenytárgyalás tartatik.

Kő- és agyagiparosok figyelmébe. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara az érdekeltek tudomására hozza, hogy a székelyudvarhelyi m. kir. kő- és agyagipari szakiskolát f. évi július 30-án 4 agyagiparos és 6 kőiparos pályára képesített tanuló hagyja el, kik e szakmában segédül alkalmazhatók. Bővebb felvilágosítást ad a nevezett iskola igazgatósága.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesülettől.

202 — 903. szám.

Értesítés.

A szüzgulyába bejelentett üszök **folyó hó 21-én** (áldozó csütörtökön) hajtának fel a legerősebb székelyudvarhelyi baromvásártéren reggel 8 órakor tartandó állatorvosi szemle, felvétel és felülvizsgálás után, miről az érdekeltek értesítettek.

Együttal felhívattak mindazok, kik az egyesületől üszöket vásároltak és eddig a szüzgulyába való bejelentés ügyében nem intézkedtek, hogy bejelentéseiket kötelezettségeik értelmében az egyesület titkárnál (Hlatky Miklósnál Székelyudvarhelyt) mielőbb tegyék meg.

Székelyudvarhely, 1903. május 15.

Az elnökség.

Milyen talajt igényel a komló?

A komló termelésére legalkalmasabb az emelkedett, dombos vidék, ahol olyan helyekkel rendelkezünk, melyek lehetőleg észak-keleti fekvéssel bírnak. Északi vagy déli fekvésű helyek feltétlenül mellőzendők, mivel az északi fekvés által ki van szolgáltatva az északi szeleknek, védelme nincs; déli fekvésben pedig talaja túlságos kiszáradásnak van kitéve. Legmegfelelőbb fekvést szolgáltat az észak-keleti irány még pedig azért, mert ezen irányban a legegyszerűsebb a hőmérséklet s mert itt biztosítva van úgy az északi szél kártételei, valamint a déli, délnyugati szelek szárító hatása ellen.

A talaj megválasztása elsődrendű fontossággal bír, mivel silány, természetének és igényeinek meg nem felelő helyeken termelésével foglalkozni nem érdemes. Igényei e tekintetben a középkötött talajok felé hajlanak; homokos vályog középkötött agyag, márga, nyirkos homok és ezek változatai megfelelő talajoknak mondhatók komlótermelésre.

Nagy súly fektetendő arra, hogy a komló telepítésére használandó talaj, mivel a komló 15-25 évig marad egy és ugyanazon helyen, oly módon készítsék elő a dugványok befogadására, amint ezt a komló igényessége megkívánja. Elkerülhetetlen a talajnak 50-60 centiméternyire való megrigolizása — kivéve a könnyebb homoktalajokat — s az, hogy rigolizozás után a talaj kellő trágyaerőbe hozassék s a földnek termőereje ezután is egyenletesen és folytonosan fenntartassék.

Vidékenként más és más mód divik a trágyázás körül, de mindenütt a telepítés alkalmával az egész telepítendő terület megrágyázzák érett istállótrágyával, vagy — ami még jobb — érett komposzttal. Ezen teljes trágyázást 4-5 évenként ismétlik meg, amelyen kívül még a rendszeres tövenkénti trágyázást is alkalmaznak minden évben. Figyelembe kell venni azonban azt, hogy a túlságos nitrogéntartalom árta a komló minőségének, növeli a tobozoknak úgy számát, mint nagyságát, de rontja minőségét. A műtrágyák közül azert a nitrogéntartalmukat óvatossággal kell használni s tövenként 100-150 gramm chilisáltrom alkalmazása, megfelelő mennyiség lesz. A szuperfoszfát alkalmazása azonban nem mellőzendő, mivel a foszforsav a minőségre jótékony hatással van; ami pedig a komlóval az első és legfontosabb követelmény.

A komló helyes termelésére vonatkozó egyéb tudnivalókkal majd egy más alkalommal foglalkozunk.

Nyilt-tér*

Igen alkalmas utazásoknál.
Rövid használat után nélkülözhetetlen.
Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva.
Bizonyítvány kelt Bécsben, 1837. jul. 3-án.

Kalodont

nélkülözhetetlen

fogtisztító szer.

A fogak tisztántartásához csupán szájjavak nem elégségesek. A foghúson mindig ufólag keletkező ártalmas anyagok eltávolítása csakis mechanikus tisztítással kapcsolatban egy frissítően és antiszeptikusan ható fogtisztító szerrel sikerülhet, minőnek a „Kalodont“ már az összes kulturállamokban a legsikeresebb használatra bizonyult.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Üzleteladás. Egy 18 ezer korona évi forgalommal bíró vidéki, versenytárs nélküli fűszer-, vas-, talp-, fonal-, rövidaru- és vegyeskereskedés, mintegy 3000 korona értékű **beszerzési áron, készpénzért eladó.** Az üzlethelyiséghez szép nagy kert, a mezőn 5 hold szántó és kaszáló van, amely három évre 240 korona évi haszonbér mellett szerződésileg biztosított. Komoly vevők az eladó címét a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalában megtudhatják.

Eladó fuvó hangszerek.

A bögözi ref dalárda 9 drb fuvóhangszere 160 koronáért eladó; ajánlatokat elfogad az elnökség május 30-ig.

Eladó bor. Saját termésű királyalmi fehér asztali, vörös és Siller ó-boraim kisebb és nagyobb mennyiségben kaphatók.

Értekezhető alólírott szőlőbirtokosnál Gyulán, Békésmegye.

Rombay Zsigmond,
királyalmi szőlőbirtokos.

Műasztalos-tanulónak két jó családból való fiút fölvesz Pál István épület- és butorműasztalos Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz.

Fagylalt a legkülönbözőbb választékban, úgy pompás **czukrászsütemények** is friss minőségben **állandóan** kaphatók: **Ernst György czukrászatában** Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15. sz. alatt. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Eladó ház. Székelyudvarhelyt, az Eötvös-utca 8. sz. kőház, szabad kézből eladó. Bővebb értesítés Kassay F. Ákos tulajdonostól nyerhető.

Eladó emeletes ház. Székelyudvarhelyt, a Kossuth-utca 16. sz. ház örök áron eladó. Bővebb felvilágosítást Balássy Ignác tulajdonos ad.

sz. 24 - 903. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Gagyi György és neje Kovács Borbála végrehajtónak Berkeci Sándorné Blájer Ágnes végrehajtást szenvedő elleni 50 korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék és kir. járásbíróság területén lévő székelyudvarhelyi 339. sz. tjkben A + 641b és 642a. hr. sz. fekvők felépítvényéből és térszónélvezetből végrehajtást szenvedő jutalékára 3867 korona kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1903. évi június hó 16-ik napján** d. e. 9 órakor a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez tetenni.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóságtól.

Székelyudvarhelyt, 1903. évi február hó 23-án.

MIHÁLY JÁNOS,
kir. törvényszéki egyes bíró.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált háziszser, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik köszvényénél, csúznál és meghüleséknél.
Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József, gyógyszerésznél** Budapest.
Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók. Rudolstadt.

Eredeti friss töltésben és csomagolásban kapható: Nagysolyosi **KONCZ ÁRMIN** gyógyszerárban Székelyudvarhelyt.

Hölgyek részére nékülözhetetlen Csodás, gyors határu

A női szépség

elérésére, tökéletesítésére és fenntartására legkitünőbb és legbiztosabb a vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmazó, teljesen ártalmatlan

FÖLDES-féle

MARGIT-CREME

Törvényesen védve.

Ezen világhírű arezkenőcs pár nap alatt eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arcot fehérré, simává és üdévé varázsolja.

Ara: kis tégely 1.— kor. nagy tégely 2.— kor. Margit hölgypor 120 kor. Margit szappan 70 fill. Margit fogpép (Zahn-pasta) Margit arczvíz 1.— kor. Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

FÖLDES KELEMEN
gyógyszerész ARAD.
Kapható minden gyógyszerárban drogériában és illatszerekkereskedésben. Főraktár Székelyudvarhelyt:

Koncz Ármin és Solymossy János gyógyszerárban.

Legjobb szépítő szer

„Nines többé tyukszem!”

Ha tyukszemétől meg akar szabadulni, elégséges egy kísérlet a törvényesen védett és biztosan ható —

Denzinger-féle **„VIKTÓRIA”** tyukszem — kenőccsel,

mely legrövidebb idő alatt a legkeményebb tyukszemet is eltávolítja — Ára tégelyenkint **1 korona 30 fillér.** — 1 korona 50 fillér előleges beküldése mellett bérmentve szállítja a feltaláló: **DENZINGER ADÁM** Ujvidék, Duna utca 17. szám.

Premier Kerékpárok legfinomabb a világ Arjegyzék Premierwerke Eger, Csehország

legjutányosabb vásáron díjmentesen

Képes levelező-lapok gyönyörű kivitelekben, legnagyobb választékban kaphatók **BETEGH PÁL** könyvkereskedésében Sz.-udvarhelyt.

Baros-féle

Peratin bajusznövesztő

az egyedüli szer, mely által még serdülő íjak is szép, csinos bajuszt és dus szakált nyernek.

Teljesen ártalmatlan.

1 adag 2 korona 50 fillér és 4 korona.

Egyedüli készítő: **BAROS GÁBOR**
Budapest, VII. kerület, Dohány-utca 1. szám.
Kozmetikai toilette cikkek gyára.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Előállítok templomi és iskolai berendezéseket.

Pártoljuk a székely műipart. Hivatkozva előbb megjelent hírdetésemre s körlevelemre, van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy 8 év óta jó hírnévnek örvendő és segédgépekkel felszerelt

MŰASZTALOS-ÜZLETEMET

1903 május hó 1-én **Székelyudvarhelyt, Arpad-utca 25. szám** alatt (a főreáliskola közelében) megnyitottam. — Előállítok mindennemű stülű mübutor-remeket, honi vagy külföldi fanemekből, hálósobák, ebédlők, irodák, üzletek stb. berendezését a leg egyszerűbbtől a legszebb mü kivitelig. Ugyisintén készitek a butorberendezésekhez tartozó mindennemű és fajta esztergályozott munkákat izlésesen. — Több éves száraz anyaggal rendelkezem s így előre is biztosíthatom a tartós munkát. Árfeltételeim bármely idegen forgalmi árjegyzéknél bebizonyíthatóan előnyösebb. S minthogy képesítesem külföldön és az ország legelső müiparosainál a fővárosban nyertem, mübutorokat rézdiszítéssel is előállítok.

2 tanuló felvétetik, iskolázott előnyben részesül.

Magamat és műasztalos-üzletemet a n. é. közönség nemes pártfogásába ajánlva, vagyok illő tisztelettel:

VIZI FLORIS műasztalos.

Esztergályozott butor berendezést és egyes butorokat készletbe is tartok.

URANOS-KÉK

ruha-mosáshoz a legjobb kékitőszer. — Törvényesen védve. — Mosóintézetekben, háztartásokban a legkedveltebb ruhakékitő.

Olesó és felülmulhatlan!

kis üveg 24 fillér, tiszteri mosáshoz elegendő. 1 nagy üveg 1-60 K, 1/2 üveg 1 K.

Kapható mindenütt. Utánzatoktól óvakodjunk!

Kizárólagos gyártói: **HOCHSINGER TESTVÉREK** VEGYÉSZETI GYÁRA **BUDAPEST, VI., Rózsa-utca 85.**

P É N Z

.. Olesó pénzt ..

jelzálogra a **segesvári ipar-, takaré- és elölegezési egylettől** közvetít

Siegmund József

börkereskedő
... SZÉKELYUDVARHELYT ...

P É N Z

Jorgó János óras, gyári raktár: Bécs, III/4. Rennweg Nr. 75/B.

Levelezőlap elegendő, hogy gazdagon illusztrált árjegyzékemet ingyen és bérmentve megkaphassa, olesó bevásárlás céljából. Az üzleti eljárás szigorúan tisztességes, rászédés teljesen kizárva.

— **Órajavitási műhely.** — Mindennemű zsebóra új rugó behelyezése 40 kr. Minden vásárolt, vagy javított óráért kezességet vállalok. — Kivonat a nagy árjegyzékből: 7787 sz. legolcsóbb, legjobb strapázióra, nickeltokban 36 órai járással 2 frt 30 kr. 8039 sz. valódi ezüst páncélláncz 15 gr. 1 frt. 7858 sz. ezüst remontoir, duplafedelű 5 frt. 7989 sz. Ingaóra ütőművel, 2 súlylyal 11 frt 50 kr. 7929 sz. Jó ébresztő óra 1 frt 20 kr. Szíveskedjék nevére és házszámomra 75/B. pontosan figyelni.

Ne vegyen **CZIMBALMOT** vagy **HARMONIUMOT** **REMENYI MIHÁLY** műhangszerész — legujabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király utca 44/1 szám.

Rum, cognac, silvorium, likörök, likörkrémek stb. az általam készített vegytiszta esszenciák és kompozitíókkal házilag egy nyolczad, sőt egynegyed részben olesóbban állíthatók elő, mint készen vett árak. — Árjegyzék és használati utasítás ingyen és bérmentve. **Buros Gábor** Budapest, VII. Dohány-utca 1. sz. ... Esszenciák és kompozitíó gyára. ...

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.

Az üvegek felszerelése a keres. törvény mintavédelme alatt áll.

Allein echter Balsam aus der Apotheke Thierry A. Thierry in Pregrad bei Rohitsch-Sauerbrunn

E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez: 1. Utolérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enybiti a hurtot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrégibb bajokat. 2. Kitünő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szaggatásokat a testben. 5. Szeliden mozditja elő a székélést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az átvégyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröthadásokor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűfögést, a száznak s a gyomornak büzeit. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak, megfagyott tagokra ruh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében megszűnteti a fejfájást, zugást, szaggatást, köszvényt, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apáca védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem gyáramból rendelnek eredeti szab. kártyákban Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona. Bosznia és Herzegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel Szétküldés csak előfizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szenved ön? holott minden fele és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs

használatánál, rendkívül jó hatású, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél utolérhetlen. A valódi centifólium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csont-évesedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömféreg, körömgüles, a lábna járasközben történt kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vevésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe be van-e a fenti védjegyem és czégem: **Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyal Pregradában,** égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékebb és hathatóbb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és eredménnyel járnak, legalább az orvos érkezétségéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték- és hatáskülső ugynévezett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olesó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szerket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készenlétben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és czimezzük:

Thierry Adolf „Orangyal-gyógyszertár“ Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn

mellett. Központi raktár Budapest Török F. gyógyszerertárban, Zágrábban Mittelbach S. gyógy tárában és Bécsben Hradi L. gyógyiárában.

RÉPÁTI VIZ hazánk legkitünőbb ásványvize, ujonnan érkezett friss tavaszi töltés

HAÁB és HEITZ és GÁL JÁNOS UTÓDA

főraktárában **SZÉKELYUDVARHELYT**

NAGYON MÉRSÉKELT ÁRBAN KAPHATÓ.

Dr Purjesz Zsigmond professzor a következőképpen nyilatkozik:

Bizonyitom, hogy a Répáti-savanyuvizet a nyakhártlyák hurutos bántalmái ellen ismételtén jó sikerrel alkalmaztam.

Dr Lengyel Béla m. kir. egyetemi tanár szakvéleménye a következő:

A K.-Impér Répáti-savanyuviz a jók között is a legjobbak közé tartozik, nemcsak mint élvezeti ital kitünő, hanem mint gyógyító ital is megbecsülhetetlen, stb. stb. Emésztési és vizeleti nehézségeknél, gyomor- és vesébajoknál, gyuladásos, hólyag- és köszvényes bántalmak ellen stb. stb. fölülmulhatlan.

Kapható továbbá minden előkelőbb vendéglőben.